

SZEGED

WARTĘ ZOBACZENIA ZABYTKI SEGEDU

1

PLAC SZÉCHENYIEGO

Na terenie dzisiejszego placu Széchenyiego ciągnęła się zachodnia część murów obronnych twierdzy wzniesionej w XIII wieku na brzegu Cisy. Rozciągająca się przed nimi pusta przestrzeń służyła jako plac manewrowy dla wojsk broniących zamku i główny targ. Po wyzwoleniu Segedyna spod tureckiego jarzma, kiedy miasto odzyskało swe wcześniejsze prawa i rangę wolnego miasta królewskiego, zbudowano tu także ośrodek cywilnej administracji – ratusz miejski. Wiek XIX przekształcił plac tak pod względem wyglądu, jak i pełnionych funkcji. Po stronie południowej wzniesiono budowane z rozmachem pałace, później w żywiole odbudowy po Wielkiej Powodzi, która zniszczyła miasto w 1879 roku, zburzono mury obronne, a ich miejsce zajęły eklektyczne kamienice i gmachy publiczne oraz park. Przestronny plac o powierzchni ponad 50.000 m² zdobią dziś stuletnie platany, magnolie o okazałych kwiatach, cesarskie drzewa i liczne inne wyjątkowe rośliny. Bujna zieleń okala piękne pomniki sławnych Węgrów, którzy odegrali ważną rolę w historii miasta i państwa.

2

RATUSZ

Obecny ratusz to już trzeci budynek na tym samym miejscu i o tej samej funkcji. Pierwszy, skromny budynek został zbudowany w roku 1728, drugi wzniesiono na jego miejscu na przełomie XVIII i XIX wieku, na podstawie projektów Istvána Veddresa już na planie obecnego ratuszu. Po powodzi, która niemal całkowicie unicestwiła miasto w 1879 roku, powierzchnię placu podwyższono, co spowodowało, że budynek przybrał zbyt niski, niezgrabny wygląd. Architekci Ödön Lechner i Gyula Pártos zaprojektowali nowe piętro budynku zbudowane na wzniesionych już uprzednio ścianach nośnych, ze strzelistą wieżą centralną. Neobarokowy ratusz otworzył uroczyste wroki 1883 sam cesarz Franciszek Józef I, a środkowe okno klatki schodowej zdobi jego słynne powiedzenie: „Szeged piękniejszy będzie, niż był” Warto także zwrócić uwagę na Most Westchnień, skonstruowany pierwotnie dla odwiedzającego odrodzone miasto cesarza i jego świty. Na emanującym szczególną atmosferą podwórzu ratuszowym każdego lata organizowane są różnorodne programy muzyczne i teatralne.

Széchenyi tér 10.
+36-62/564-127
putics.timea@szeged.eu

Wczesniejsze zgłoszenie,
grupowe zwiedzanie.

3

PLAC KLAUZÁLA

Odnowiony z zachowaniem dziedzictwa kulturowego zespół ulicy Kárász i placu Klauzála został w roku 2004 wyróżniony nagrodą Europa Nostra. Zbudowane głównie w XIX wieku śródmiejskie pałace wiernie odzwierciedlają konkurujące ze sobą w czasie ich powstania kierunki stylów, charakterystyczne cechy klasycyzmu, eklektyki czy secesji. Ich wielobarwność i różnorodność tworzy jednak harmonijny i zrównoważony obraz. Spożywając wysmienitą kawę, ciastka czy pyszne lody możemy podziwiać pomnik z brązu przedstawiający postać Lajosa Kossutha oraz dom Kárásza, z balkonu którego Kossuth wygłosił swą ostatnią na Węgrzech przemowę. Po wschodniej stronie placu obejrzyć możemy dom Új Zsótér wybudowany na palach ówczesnego zamku, skąd zarządzano pracami nad odbudową. Obok niego wznosi się stylowy budynek Hotelu Europa.

4

NOWA SYNAGOGA

Biblijne przykazanie w języku hebrajskim i węgierskim widnieje na łuku triumfalnym nowej synagogi zbudowanej w roku 1903. Język węgierski pojawił się tu dzięki rabinowi i uczonemu Immanuelowi Löwowi, który swymi radami wspomagał pracę architekta Lipóta Baumhorna. Witraże wykonane w pracowni Miksy Rótha i emanująca wyjątkowym pięknem, alegoryczna szklana kopuła stanowią szczególnie klejnot tej eklektycznej synagogi. W jej wnętrzu panuje zachwycająca harmonia barw kości słoniowej, złota i błękitu. Podziwiać tu można zwornik ołtarza wykonany z jerozolimskiego marmuru, drzwi Arki Przymierza wyrzeźbione z akacji nilowej, menory zdobione półsłachetnymi kamieniami i freski naśladujące ornamentyką biblijną roślinność. Ciesząca się doskonałą akustycznością świątynia jest szczególnym miejscem tak dla koncertów organowych, jak i dla muzyki rozrywkowej.

Jósika utca 10.
+36-62/423-849
www.zsinagoga.szeged.hu

Otwarte:
 1 Kwiecień - 30 Wrzesień
 Poniedziałek - piątek i Niedziela,
 godzina:
 09-12, 13-16
 Sobota zamknięta

1 Październik - 31 Marzec:
 Poniedziałek - Piątek i Niedziela:
 10.00-15.00
 Sobota zamknięta.

5

REÖK

Tisza Lajos körút 56.
+36-62/471-411
www.reok.hu

Otwarte:
 Wtorek – Niedziela:
 10.00-18.00

Architekt Ede Magyar stworzył w wieku trzydziestu lat – w roku 1907 – jedyne w swoim rodzaju dzieło węgierskiej secesji Pałac Reöka. Zleceniodawcą był bratanek Mihály Munkácsyego, inżynier obiektów wodnych Iván Reök, dlatego też woda stanowi przewodni motyw zdobniczy gmachu. Podkreśla to zdobiący śnieżnobiałą fasadę budynku rząd niebieskich lilii wodnych, kratownice balkonów przypominające płataninę wodnych roślin czy też przywodząca na myśl falowanie wody zmienność powierzchni ścian. Pałac wybudowany pierwotnie jako budynek mieszkalny od 2007 roku nosi nazwę Regionalnego Centrum Sztuk (Regionális Összművészeti Központ). W minionych latach publiczność mogła tu podziwiać między innymi wystawy dzieł Picassa, Goyi, Chagalla i Rembrandta. REÖK jest ponadto powszechnie znanym miejscem programów muzycznych, mniejszych spektakli teatralnych i innych imprez kulturalnych.

6

PLAC DUGONICSA

Plac ten otrzymał swą nazwę od nazwiska Andrása Dugonicsa, księdza pijara i nauczyciela, autora pierwszej powieści w języku węgierskim („Etelka”, 1788). Był on reformatorem języka węgierskiego, stworzył wiele wyrażeń matematycznych w języku węgierskim. Ufundowany z darów publicznych pomnik uczonego widniejący na placu był pierwszym pomnikiem Szegedu. Naprzeciwko pomnika znajduje się fontanna przekazana mieszkańcom Szegedu w roku 1979, w setną rocznicę Wielkiej Powodzi, będąca ulubionym miejscem ich spotkań. Centralne miejsce placu zajmuje gmach Uniwersytetu Szegedyńskiego. Ten wczesnoeklektyczny budynek służył pierwotnie jako główna szkoła realna. Przed budynkiem widzimy pomnik Attili Józsefa, który w latach 1924-25 uczęszczał do tej szkoły, lecz zmuszony był przerwać naukę z powodu wywrotowego wiersza. U wlotu ulicy Kárász stoi dom Ungár Mayer według projektu Ede Magyara. Już z daleka zwracając uwagę ołowiane sylwetki tańczących dziewcząt zdobiące kopułę secesyjnego pałacu.

7

PLAC MĘCZENNIKÓW Z ARADU

Pośrodku placu o nieregularnym kształcie wznosi się piękny, symetryczny pomnik Franciszka II Rakoczege. Na jego cokole widnieje hasło przewodnie walk wolnościowych („Cum Deo pro patria et libertata”). W pobliżu znajduje się pamiątkowa kolumna na cześć bitwy pod Szőreg, a przed nią – marmurowa tablica pamiątkowa z nazwiskami trzynastu generałów zamordowanych w Arad. Brama Bohaterów (Hősök kapuja) to miejsce pamięci żołnierzy szegedyńskich poległych w I wojnie światowej. Jej sklepienie zdobią freski o tematyce wojennej pędzla Vilmosa Aba Nováka. Na placu stoi też kolumna ku pamięci rewolucji 1956 roku, przypominając, że wypadki październikowe rozpoczęły bunt szegedyńskich studentów. Plac otaczają liczne budynki uniwersyteckie. Najznamienszy spośród nich to gmach Wydziału Przyrodniczego i Informatycznego, ówczesne gimnazjum pijarskie, w którym pobierał nauki także Gyula Juhász – jeden z najwybitniejszych poetów szegedyńskich.

8

PLAC BÉLI RERRICHA

Plac otrzymał swą nazwę od nazwiska pierwszego, słynnego architekta przestrzennego, projektanta zespołu budynków placu Katedralnego (Dóm tér), który zaplanował ogrody pałacu biskupiego i uniwersytetu tchnące nowoczesnym duchem, lecz opierając się na tradycji. Jego ponadczasową genialność doskonale odzwierciedla fakt, że w internetowym głosowaniu w roku 2007 wymarzone przez niego otoczenie Kościoła Wotywnego uznano za drugi pod względem popularności cud architektoniczny Węgier. Po obydwu stronach alei wiodącej do sali wykładowych uniwersytetu znajdują się dwa szczególne pomniki. Oryginał gotyckiego dzieła przedstawiającego Świętego Jerzego zabijającego smoka dłuta braci Kolozsvári przechowywany jest w Pradze. Naprzeciw niego widnieje marmurowy pomnik przedstawiający młodych ludzi unoszących martwego motyla wolności stanowiący symbol pamięci uczestników rewolucji 1956 roku.

9

IZBA PAMIĘCI ALBERTA SZENT-GYÖRGYIEGO

Tisza Lajos körút 109.
+36-62/545-016

Otwarte:
Wczesniejsze zgłoszenie
Konieczne.

Szent-Györgyi Albert (1893-1986), biochemik, kontynuował rozpoczętą w Cambridge i Groeningen pracę naukową w Szeged jako kierownik Instytutu Chemii Medycznej. W roku 1932 zidentyfikował witaminę C z kwasem heksuronowym wyodrębnionym z szegedyńskiej papryki pomidorowej. W roku 1937 otrzymał nagrodę Nobla z dziedziny medycyny i fizjologii za „odkrycia powiązane z biologicznym spalaniem, ze szczególnym odniesieniem do witaminy C i katalizy za pośrednictwem kwasu fumarowego”. Po dzień dzisiejszy jest on jedynym uczonym węgierskim, który zasłużył na to zaszczytne wyróżnienie działalnością prowadzoną na Węgrzech. Izba Pamięci w Dziekanacie Wydziału Medycznego ukazuje drogę życia tego słynnego naukowca. Zwiedzający mogą tu zobaczyć jego nagrody, plakiety, a także talar rektorski oraz kilka przedmiotów osobistych. Następną pamiątką postawioną ku czci pamięci Alberta Szent-Györgyi jest pomnik, postawiony w rocznicę jego 120 urodzin na odnowionym placu Dugonics przed Urzędem Rektoratu Uniwersyteckiego.

10

KOŚCIÓŁ WOTYWNY

Dóm tér 16.
+36-62/643-820
+36-20/385-5061
www.szegedidom.com

Otwarte:
1 Lipiec – 31 Sierpień:
Wtorek - czwartek:
09.00-17.00
Piątek-Niedziela:
09.00-19.00

1 Wrzesień – 30 Czerwiec:
Wtorek-Niedziela:
09.00-17.00

Po niszczącej miasto Wielkiej Powodzi (1879) mieszkańcy Szeged złożyli obietnicę, że zbudują wyniosły kościół katolicki. Po długotrwałych projektach i sporach budowę zrealizowano dopiero w 1913 roku. Podstawowe plany Frigyesa Schulek – z powodu ich olbrzymiego kosztorysu – zostały zmienione przez Ernő Foerk. Katedra została poświęcona w 1930 roku. Jest ona jednym z czteru największych kościołów w kraju. Charakteryzują ją zmienne style: romański, gotycki i elementy wschodnio-bizantyjskie. Szczególnymi elementem jej wnętrza są organy, zawierające 9040 piszczałek jak również postać Madonny ubranej w kożuch równinny i kaptcie szegedyńskie oraz rzeźba Janosa Fadrusa pod tytułem „Chrystus na krzyżu”, która w roku 1900 otrzymała nagrodę główną na paryskiej Wystawie Światowej. Katedra w Szeged od roku 2016 została powiększona o nowe miejsca dla publiki.

11

WIEŻA DEMETRIUSZA

Dóm tér 16.
+36-62/643-820
+36-20/385-5061
www.szegedidom.com

Obok katedry stoi najstarszy zabytek architektoniczny Szegedu – wieża Demetriusza. Pozostałości kościoła wzniesionego ku czci Świętego Demetriusza z Salonik, żyjącego w IV wieku męczennika, mieszkańcy Szegedu nazwali wieżą Demetriusza. Widoczne, niżej położone ściany fundamentów pochodzą z 11 wieku, część w stylu romańskim pochodzi natomiast z 12 wieku. Wczesnogotyckie piętra mogły być zbudowane w drugiej połowie 13 wieku. W trakcie budowy katedry wieża została nieomal całkowicie rozebrana, zachowała się jako kaplica chrzcielna. Wówczas też ozdobiono jej wnętrze freskiem pędzla Vilmosa Aba Nováka „Chrzest Chrystusa”. W portal drzwi wmurowano kamienie z epoki romańskiej, znalezione w trakcie rozbiórki zamku, ponad nimi widnieje Kamienny Baranek – najstarsza znana rzeźba Szegedu. Kute drzwi ozdobione symbolami liturgii katolickiej to przepiękne dzieło mistrza Jánosa Billego. W dolnej części wieży znajduje się interaktywne obserwatorium, gdzie odwiedzający zapoznać mogą się z historią chrztu, natomiast na drugim poziomie interaktywna wystawa pokazuje historię budowy Wieży Demetriusza.

12

PLAC KATEDRALNY

Plac ten cieszy się rozmiarami identycznymi do weneckiego placu Świętego Marka 12. 000 m². Plac zbudowany w latach 1928 - 30 w oparciu o projekty Béli Rerricha otaczają gmachy o eleganckim, przejrzystym stylu północnoeuropejskim. Od strony wschodniej i południowej okalają go siedziby instytucji uniwersyteckich, zaś po stronie zachodniej sąsiadują ze sobą pałac biskupi, wyższa szkoła teologiczna. Pod arkadami znajduje się Panteon Narodowy, w którym znalazły miejsce rzeźby przedstawiające ponad sto słynnych postaci węgierskiej historii, nauki i sztuki. W roku 1931 na placu przed Katedrą po raz pierwszy zorganizowano Szegedyrskie Spotkania Teatralne na wolnym powietrzu (Szegedi Szabadtéri Játékok). W ciągu dziesięcioleci, które upłynęły od pierwszych spektakli o tematyce religijnej widzowie mogli już podziwiać wiele różnorodnych przedstawień na tej największej w kraju „scenie pod gwiazdami”.

13

ZEGAR Z KURANTEM

Dźwięki tego wyjątkowego dzieła sztuki zegarmistrzowskiej wykonanego przez Ferenca Csúryego rozbrzmiały po raz pierwszy w 1936 roku na Spotkaniach Teatralnych. Zegar z kurantem widoczny na piętrze budynku znajdującego się na wprost drzwi głównych Katedry jest symbolem średniowiecznych uniwersytetów. Dwa razy dziennie – o 12. 15 i o 17. 45 ukazują on uroczystość zakończenia roku szkolnego. Wówczas przed tarczą zegara przesuwają się korowód profesorów i kończących rok studentów. Figury zostały wyrzeźbione z drewna lipowego przez Józsefa Kulaiego. Jego modelami były wybitne postacie węgierskiej historii – między innymi Kunó Klebelsberg, András Dugonics, Kelemen Mikes, Sándor Petőfi i István Vedres. Scenę tej towarzyszy znana melodia studenckiej piosenki „Żegna się już stary uczeń...” („Ballag már a vén diák...”). Zegar co godzinę wygrywa też melodię znanej piosenki „Szeged, sławne miasto...” („Szeged híres város”).

14

BIBLIOTEKA SOMOGYIEGO

Károly Somogyi, kanonik z Ostrzyhomia, pragnął dołożyć się do odbudowy zniszczonego w powodzi miasta w sensie duchowym, kiedy to w roku 1881 podarował Szegedowi nie ocenionej wartości zbiór książek kolekcjonowanych przez niego przez całe życie. Na zbiory biblioteki o charakterze encyklopedycznym, obejmujące dzieła naukowe, teologiczne, literatury pięknej i lingwistyczne składa się 43. 701 książek. Po tymczasowym umieszczeniu został na długi okres ulokowany w Pałacu Kultury Powszechnej, następnie w roku 1984 przeniesiony został do nowego budynku wzniesionego na placu Katedralnym. Od czasu jej założenia minęło już ponad 130 lat, w tym czasie znacznie powiększyły się zasoby biblioteki, przekraczając obecnie milion dokumentów. Najcenniejszą jego częścią jest biblioteka pamięci strzegąca zbioru Károlya Somogyiego, której najstarszym eksponatem jest kodeks, tzw. Mszał Praski (Missale Pragense) z 1492 roku.

Dóm tér 1-4.
+36-62/630-634
www.sk-szeged.hu

Otwarte:
Poniedziałek, Wtorek, Środa,
Piątek:
09.00-19.00
Czwartek:
13.00-19.00
Sobota:
10.00-16.00

15

KOŚCIÓŁ SERBSKI

Somogyi utca 3.
+36-62/426-091
+36-30/484-8778
pavlekaplan@gmail.com

Otwarte:
 1 Maj – 30 Wrzesień:
 Poniedziałek - Piątek:
 10.00-15.00
 So: 10.00-16.00

1 Październik – 30 Kwiecień:
 Wczesniejsze zgłoszenie
 konieczne.

Serbski kościół ortodoksyjny znajduje się po północnej stronie placu Katedralnego, w pobliżu nabrzeży Cisy. Serbowie wycofując się przed ekspansją Imperium Osmańskiego wędrowali na północ, i tak w okresie średniowiecza przybyli do Szeged. W wiekach XVIII i XIX odgrywali oni znaczącą rolę w handlu zarówno miasta, jak i regionu. O ich uznaniu świadczy fakt, że mogli wybudować swój kościół na terenie zamku. Zachowały się również wzmianki o istnieniu dwóch wcześniejszych budowli, tak więc kościół wzniesiony ku czci Świętego Mikołaja był trzecim na terenie Szegedu. Konserwacja tego zbudowanego w stylu barokowym, pięknego, jednonawowego kościoła miała miejsce w roku 1778. Wnętrze kościoła odzwierciedla styl charakterystyczny dla ortodoksyjnej sztuki sakralnej. Elementem centralnym jest bogato zdobiony złotem, rokokowy ikonostas. Ten jeden z najpiękniejszych ikonostasów węgierskich jest dziełem Jánosa Popovicsa.

16

CZARNY DOM

Somogyi utca 13.
+36-62/425-872
www.moramuzeum.hu

Otwarte:
 Poniedziałek - Niedziela:
 10.00-18.00

Stojący przy skrzyżowaniu ulic Somogyi i Kelemen budynek emanuje szczególną atmosferą zarówno stylu, jak i wyglądu, czy konstrukcji. Zbudowany został w roku 1857 w stylu angielskiego romantyzmu na podstawie projektów Károlya Gerstera. Początkowo dom ten pełnił funkcje handlowe i mieszkalne, następnie mieściło się w nim kasyno. Czarny Dom i Muzeum im. Ferencza Mórá są stałym miejscem wystawowym ekspozycji historycznej dając również systematycznie miejsce wystawom okresowym, które związane są z historią miasta. Jego nazwa wywodzi się od ciemnoszarego, wręcz czarnego tynku. Czarny Dom służył od wielu dziesięcioleci za stałe miejsce ekspozycji Muzeum Ferencza Mórá, poza tym w jego salach regularnie organizowane są wystawy czasowe związane z historią miasta. Skrzyżowanie, przy którym stoi przyciągający uwagę, ozdobiony narożną wieżyczką budynek jest jedynym zachowanym kompleksem w Szeged, ponieważ stojące na jego czterech rogach kamienice, wzniesione w połowie XIX wieku, przetrwały spustoszenie powodzi, i ze względu na ich znaczenie dla obrazu miasta znajdują się pod ochroną konserwatora zabytków.

17

MUZEUM FERENCA MÓRA

**Roosevelt tér 1-3.
+36-62/549-040
www.moramuzeum.hu**

Otwarte:
Poniedziałek - Niedziela:
10.00-18.00

Najbardziej imponującym segedyńskim dziełem gorączki budowlanej dla uczczenia milenium jest zbudowany w roku 1896 w stylu neoklasycystycznym Pałac Kultury Powszechnej. Utworzony z kolumn korynckich, zwieńczony tympanonem westybuł, symetryczna konstrukcja i białe ściany emanują dostojnością i spokojem. Budynek ten został wzniesiony dla celów muzeum miejskiego i biblioteki Somogyiego. Pod zarządem Ferenc Móra (1917-34) rozszerzono zakres wystaw, utworzono pracownię restauratora i magazyny. Ofertę muzeum wzbogacają: pokój pamięci Ferenc Móra, wystawa etnograficzna pokazująca rzemiosło szegedyńskie- "Sławne miasto Szeged", przyrodnicza wystawa „Wszystko -co jest złotem -skarby z trezora muzeum” stałe zbiory artystyczne oraz wartościowe wystawy okolicznościowe.

18

CISA

Cisa jest najdłuższą rzeką Węgier. Bierze swój początek we Wschodnich Karpatach i przecinając wschodnią część kraju w Serbii łączy się z Dunajem. Największym przedsięwzięciem XIX wieku była regulacja rzeki, którą rozpoczęto w latach czterdziestych XIX wieku z inicjatywy Istvána Széchenyiego w oparciu o projekty inżyniera melioranta Pála Vásárhelyiego. Rzeka stała się żeglowna, osuszone tereny zalewowe wzięto pod uprawę rolną. Obok zalet ujawniły się jednakże także i skutki niepożądane, w prostym korycie woda rzeki płynęła szybciej, częstsze stały się niebezpieczne powodzie. Największą katastrofą Szegedu jest Wielka Powódź z 1879 roku, która zupełnie zniszczyła miasto. Spustoszyła ona całkowicie średniowieczne miasto. Dziś sieć struktury miasta charakteryzująca się siecią obwodnic i alei to wynik odbudowy po powodzi.

19

STEFANIA

Za muzeum widoczne są ruiny bramy Marii Teresy, prowadzącej do ówczesnego zamku. Jej fundamenty znajdują się na poziomie terenu sprzed Wielkiej Powodzi, wysokość wypełnienia wynosi około półtora metra. Osiedlający się Węgrzy wzniesli w tym miejscu warownię ziemną, którą wzmocnił w XIII wieku król Béla IV. Stąd wyruszył w 1456 roku na podbój Belgradu. W latach 1543-1686 twierdza ta była jedną z najważniejszych fortecz tureckich. Pod koniec XVIII wieku warownia została przebudowana na więzienie. Tu był więziony między innymi Sándor Rózsa, słynny wódz rozbójników. Mury obronne ciągnące się od nabrzeża Cisy do dzisiejszego placu Széchenyiego zostały po powodzi niemal całkowicie zburzone, ocalały fragment budynku służył za miejsce wystaw Muzeum Ferencza Móry. W pobliżu znajduje się dzieło Miklósa Ligeti - wyrzeźbiony z marmuru z Carrara pomnik Królowej Elżbiety.

20

SZEGEDYŃSKI TEATR NARODOWY

Jednym z najpiękniejszych budynków odrodzonego z ruin miasta jest zbudowany w stylu eklektyczno neobarokowym gmach otwartego w 1883 roku teatru. Swą szlachetną elegancją zawdzięcza budowniczym wiedeńskiego teatru Ferdinandowi Fellnerowi i Hermannowi Helmerowi. Półkolistą fasadę zdobią alegoryczne postacie teatru, w niszach po bokach widzimy rzeźby przedstawiające Józsefa Katonę i Ferencza Erkela. Ciekawostką jest, iż oba te pomniki ich twórca, artysta rzeźbiarz Antal Tápai – wykonał na miejscu. Wnętrze teatru cechuje barokowy rozmach i bogate zdobnictwo. Freski na sklepieniu sali teatralnej, mogącej pomieścić 680 widzów, są dziełem Zsigmonda Vajdy. Teatr dysponuje trzema działami – opery, tańca i dramatu. Teatr Wielki jest przede wszystkim miejscem wystawiania oper i większych spektakli teatralnych, Teatr Mały znajdujący się w pobliżu, przy ulicy Mihály Horvátha służy głównie przedstawieniom dramatycznym i jest siedzibą Szegedyńskiego Baletu Współczesnego.

Vaszy Viktor tér 1.
+36-62/479-279
www.szinhaz.szeged.hu

21

PAŁAC DEUTSCHA

Pompatyczny pałac Deutscha ozdobiony zielono-niebiesko-pomarańczową majoliką zbudowany został w latach 1900-1902 na podstawie projektów architekta Mihály Erdélyiego. Jest pokazowym przykładem wyjątkowego stylu węgierskiej secesji. Wygląd zewnętrzny budynku i klatki schodowe są dziełem Ödöna Lechnera wykonanym na prośbę Erdélyiego. Harmonijną fasadę budynku, z odważną, jak na ówczesne czasy kolorystyką, zdobią ornamenty wykonane z ceramiki Zsolnaya, zapożyczające motywy ze sztuki ludowej. Ukoronowaniem fasady ulicznej są lekko faliste blanki skrzydeł budowli ozdobione błękitnym pirogranitem, a uroku dodają jeszcze wyłożone białą porcelaną lub osłonięte kutymi lianami balkony. Na szczególną uwagę zasługują też wysokie drzwi wejściowe ozdobione charakterystyczną kratą z kutego żelaza.

22

SALAMI „PICK” I SEGEDYŃSKI MUZEUM PAPRYKI

To unikalne muzeum na nabrzeżu Cisy działa jako część fabryki salami założonej w roku 1869. Stanowi ono miejsce pokazu dwóch specyficznych wyrobów szegedyńskich. Na parterze zwiedzający mogą zapoznać się z historią fabryki rodziny Pick i procesem wyrobu salami. Wystawa na piętrze ukazuje tradycje uprawy i narzędzia służące do produkcji papryki oraz wyniki badań naukowych związanych z papryką. Liczne zdjęcia ukazują żywiłowy rynek segedyńskiej papryki i poszczególne fazy jej przetwarzania. Muzeum proponuje degustację salami, wzory towarowe papryki jak również możliwość dokonania zakupów po ulgowej cenie.

Felső Tisza-part 10.
+36-20/980-8000
www.pickmuzeum.hu

Otwarte:
 Wtorek – Sobota:
 15.00-18.00

Dni świąteczne zamknięte.

23

PAŁAC GRÓFA

Tisza Lajos körút 20/b.

To jeden z najbardziej charakterystycznych gmachów obwodnicy Lajosa Tiszy, największy będący pod ochroną zabytkowy obiekt secesyjny Szegedu. Zbudowany został w latach 1912 -1913 na podstawie projektów Jenő Ferenc Raichla. Jego nazwa wywodzi się od nazwiska jego inwestora – prokuratora miejskiego Árpáda Mártona Grófa. Na otoczonej trzema ulicami trójkątnej działce wzniesiono strzelisty, rzucający się w oczy budynek. Jego powierzchnia cieszy różnorodną, bujną ornamentyką, bogactwem zwieńczeń, balkonów, nisz, wykuszów, niepowtarzalnym kształtem łączących kondygnacje narożnych balkonów. Na fasadzie budynku, obok użyczających orientalnej atmosfery ozdób w kolorach niebieskim, żółtym i złotym obecne są również motywy zapożyczone z węgierskiej sztuki ludowej oraz ceramiczne ornamenty. Inny, charakterystyczny dla secesji materiał zdobniczy – kute żelazo – pojawia się w kratkach chroniących okna, pojemnikach na kwiaty czy poręczach schodów.

24

PLAC ŚWIĘTEGO STEFANA I WIEŻA WODNA

Szent István tér
+36-62/558-844
www.szegedivizmu.hu

Otwarte:
 Od Kwietnia do Października
 w każdą pierwszą sobotę
 miesiąca:
 10.00-16.00

Grupy (min. 10 osób) po
 wcześniejszym zgłoszeniu
 również mogą zwiedzić wieżę
 w ciągu całego roku.

Pięknie zaplanowany park wypoczynkowy i arcydzieło historii przemysłu – pierwsza w kraju żelbetowa wieża ciśnieni wita zwiedzających na placu Świętego Stefana (Szent István tér). Wieżę o pojemności 1004, 8 m³ wody zaprojektował Szilárd Zielinski. Wzniesiono ją w roku 1904 i pełni ona swą funkcję po dziś dzień zgodnie z pierwotnym przeznaczeniem. Została zbudowana w całości z żelbetu, ten materiał posłużył także do konstrukcji drzwi i masztu flagowego wznoszącego się na wysokość 54, 9 metra. We wnętrzu odrestaurowanej w roku 2006 wieży zawieszone jest wahadło Foucaulta, stanowiące dowód na to, iż Ziemia obraca się wokół swej osi. Kolorowe syfony, wystawa poświęcona historii fizyki i wspaniała panorama roztaczająca się ze szczytu wieży wynagrodzą tych turystów, którzy zdecydowali się na forsowny marsz po schodach. Dookoła wieży podziwiać można popiersia siedmiu słynnych architektów, którzy przyczynili się do ukształtowania obrazu miasta.

25

DOM MÓRICZA

Szent Mihály u. 9.

Po południowej stronie placu Świętego Stefana (Szent István tér) stoi czteropiętrowy, zbudowany w stylu secesyjnym zabytkowy budynek. Na zlecenie Józsefa Móricza, urzędnika szegedyńskiej poczty, budynek zbudował w latach 1910-1912 Jenő Ferenc Raichle. Dom dostosowany był do wymagań ówczesnej burżuazji. Fasadę zdobią elementy ceramiki przypominające kożuch pasterski, wewnętrzne, wspólne pomieszczenia budynku udekorowano secesyjnymi freskami. Budynek był początkowo oświetlany gazem, a do jego ogrzewania służyły piece kaflowe. W imię modernizacji pozostawiono też miejsce na windę, która niestety została zainstalowana dopiero po wielu dziesiątkach lat. Po II wojnie światowej dom ten pełnił funkcję kamienicy czynszowej, jego stan uległ znacznemu zdewastowaniu. Po renowacji przeprowadzonej w 2007 roku możemy go obecnie podziwiać w pierwotnej krasie. Ten stuletni budynek jest jednym z najpiękniejszych przykładów architektury secesyjnej Szeged.

26

KOŚCIÓŁ EWANGELICKI

Kálvin tér 2.

Wzniesiony w roku 1884 roku na podstawie projektu Frigyesa Schuleka kościół od figury zdobiącej jego wieżę nazywany jest kościołem pod kogutem. Jego budowa jest wzruszającym przykładem wspólnego działania charakterystycznego dla okresu odbudowy po Wielkiej Powodzi. Miejsce pod budowę wyznaczono dzięki wstawiennictwu regenta Lajosa Tiszy, działkę miasto przekazało nieodpłatnie kościołowi, a podniesienia terenu podjął się na własny koszt norweski przedsiębiorca budowlany Guilbrandt Gregersen, który jako ewangelik wziął sobie do serca sprawę budowy kościoła. Niewielki kościół w stylu neogotyckim zbudowano na działce o kształcie trójkąta. Jego rzut przypomina trójkąt koniczynę, nawy łączą się ze sobą pod kątem 120°. Naprzeciw kościoła wznosi się pałac ewangelicki, dzieło Ede Magyara z 1911 roku, wykonane w stylu eklektyczno-secesyjnym.

27

KĄPIELISKO ANNY

Tisza Lajos körút 24.
+36-62/553-330
www.szegedsport.hu

Eklektyczny budynek o białych ścianach, emanujący atmosferą orientu przy obwodnicy Lajosa Tiszy. Wzniesiony został w roku 1896 na podstawie projektów Antala Steinhardta i Adolfa Langa. Początkowo funkcjonował jako miejska łaźnia publiczna. Jego nazwa pochodzi od znajdującej się obok, wywierconej w 1927 roku studni, a dokładniej od jej wody. Córka Dezső Patzauera, przedsiębiorcy, który jako pierwszy zajął się butelkowaniem leczniczej wody, miała na imię Anna, to właśnie jej imię upamiętnia nazwa kąpieliska. Woda ta w kuracji pitnej stosowana jest w leczeniu schorzeń układu pokarmowego. Mieszkańcy Szeged regularnie korzystają z wody wypływającej ze studni Anny. W samym kąpielisku goście mogą skorzystać z zabiegów leczniczych, usług odnowy biologicznej, a w dni powszednie wyjątkową okazję rozrywki i wypoczynku dają kąpiele nocne.

28

KOŚCIÓŁ W DOLNEJ CZĘŚCI MIASTA

Mátyás tér 26.
+36-20/502-1953
www.laotogotobarat.hu

Otwarte:
Środa – Niedziela:
10.00-18.00

Kościół franciszkański pod wezwaniem Matki Boskiej Śnieżnej i znajdujący się obok niego klasztor należą do najcenniejszych zabytków szegedyńskiej architektury. Kościół w stylu późnego gotyku wzniesiony został w kilku etapach, prawdopodobnie przy wykorzystaniu elementów stojącej tu poprzednio XII wiecznej świątyni. Jego poświęcenie miało miejsce w roku 1503. Barokowy wystrój wnętrza pochodzi z początku XVIII wieku. W kościele znajdują się dwa cudowne obrazy Maryi, jeden z nich zdobi ołtarz główny wyrzeźbiony przez rzeźbiarza zakonnika Antala Graffa, drugi to Czarna Madonna, którego oryginał znajduje się w Częstochowie. Świątynia oraz stojący obok niej klasztor stanowią drugi co do wielkości, funkcjonujący do dziś kompleks obiektów sakralnych. Franciszkańskie Centrum Turystyczne służy oprowadzaniem zwiedzających przekazując informacje w kilku językach oraz organizuje interesujące programy.

29

IZBA LUDOWA DOLNEGO MIASTA

Nyil utca 43.
+36-30/501-2822
www.napsugarashaz.hu

Otwarte:
15 Czerwiec – 31 Sierpień:
Wtorek – Sobota:
10.00-18.00

1 Wrzesień – 14 Czerwiec:
Wtorek – Środa:
10.00-16.00

Czwartek – Sobota:
10.00-18.00

Motywny promieni „bożego oka opatrności”, znajdujący się na głównym ołtarzu Kościoła w Alsóváros stał się często spotykanym elementem ozdobnym domów mieszkalnych. Trójkątne „promieniste” poddasze było symbolem Trójcy Świętej w pobożnych rodzinach. Sándor Bálint (1904 - 1980) wykładowca uniwersytecki, badacz etnografii i historii oświaty pracował nad zwyczajami i wierzeniami ludowymi oraz nad ich źródłami. Najbardziej szegedyński z szegedyńskich dom pamięci – mający element promieni słońca po odnowieniu daje możliwość pokazania życia ludzi w Dolnej części miasta i na terenie Równiny Wschodniej. Obejrzeć tu można również przedmioty, które używano w okresie międzywojennym. Dom oprócz stałej wystawy stwarza szczególną atmosferę, pokazując również zwyczaje ludowe związane z różnymi programami świątecznymi.

30

AGORA IM. ALBERTA SZENTGYÖRGYI

Kálvária sugárút 23.
+36-62/563-480
www.agoraszeged.hu
www.ajovomultja.hu

Otwarte:
Poniedziałek – Piątek:
08.00-20.00
Sobota, Niedziela:
zależności od imprez

Celem oddanego do użytku w grudniu 2012 roku centrum jest przedstawienie w sposób powszechnie dostępny wyników badań naukowych prowadzonych w tutejszym regionie oraz skierowanie zainteresowania dzieci w kierunku nauk przyrodniczych. Nowy obiekt o powierzchni 6750 m² funkcjonuje w oparciu o nowoczesne rozwiązania techniczne, wykorzystuje energię ziemną oraz słoneczną. W budynku znalazł miejsce Dom Zabaw „Stokrotka” (Százszorszép Gyermekház) będący od sześćdziesięciu lat ważną instytucją kulturalną miasta. Szczególną atrakcją jest stworzona i prowadzona przez Stowarzyszenie Nauk Komputerowych im. Janosa Neumanna Wystawa Historii Informatyki, gdzie pokazane są relikwia okresu sławy komputeryzacji (M3. URAL2, RAZDAN, szegedyńska „Katica”). Na pierwszej kondygnacji możemy zobaczyć urządzenia stanowiące niezwykle rzadkość już w czasach ich powstania, na drugiej umieszczono komputery sprawne do dziś, wytwarzane w XX wieku na skalę masową. Ciekawostki ze świata nauk przyrodniczych dzieci i dorośli mogą poznać w pokazowych laboratoriach.

31

PARK DZIKICH ZWIERZĄT

Kálvária sugárút
+36-62/445-299
www.zooszeged.hu

Otwarte:

1 Czerwiec - 31 Sierpień:
09.00-19.00

1 Wrzesień - 30 Wrzesień:
09.00-18.00

1 Pazdziernik - 31 Pazdziernik:
09.00-17.00

1 Listopad - 31 Marzec:
09.00-16.00

1 Kwiecień - 30 Kwiecień:
09.00-17.00

1 Maj - 31 Maj:
09.00-18.00

Położony 2, 5 km od Segedyna, 44 hektarowy leśny ogród zoologiczny może stanowić nawet całodzienny program. Obiekt przyjmuje gości od 1989 roku. Poszczególne grupy zwierząt są rozmieszczone według kontynentów. Ich wybiegi zorganizowano tak, aby zapewnić naturalne warunki. Park Dzikich Zwierząt za jedno z najważniejszych zadań uważa hodowlę rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt w naturalnych warunkach. Dzięki temu można tu spotkać takie wyjątkowo rzadkie okazy, jak południowoamerykańskie tamaryny, irbisy czy mrówkojady grzywiaste. Zwierzęta można podziwiać niemalże codziennie przez cały rok, dodatkową atrakcją stanowią zajęcia zoopedagogiczne, pokazowe karmienie zwierząt, a niekiedy zwierzęta mogą wziąć udział w nocnych wyprawach.

32

KĄPIELISKO SŁOŃECZNE AQUAPOLIS

Torontál tér 1.
+36-62/566-488
www.napfenyfurdoaquapolis.com

Czynne przez cztery pory roku wodne miasto służy gościom atrakcyjnymi obiektami wodnymi o łącznej powierzchni wody 4400 m² i najdłuższą w Europie zjeżdżalnią wodną dostępną przez cały rok. W nowoczesnym kompleksie każdy z gości znajdzie odpowiednią do wieku i nastroju formę rekreacji. Największą atrakcją obiektu otwartego w roku 2010 stanowią rurowe zjeżdżalnie giganty o długości 223 i 272 metrów, rozpoczynające się na wysokości 30 metrów, do których można podjechać windą. Łączna długość 13 zjeżdżalni zapewniających rozrywkę spragnionym mocnych wrażeń wynosi 1000 metrów. Zewnętrzne baseny rekreacyjne, dzika rzeka, podwodne leżanki z kąpielą bąbelkową, kaskady to atrakcje, dzięki którym wizyta w kąpielisku stanowić będzie niezapomnianą rozrywkę i rekreację. Spragnieni wypoczynku i regeneracji znajdą ku temu idealne warunki w cichym zakątku odnowy biologicznej. Do dyspozycji gości są tu baseny rekreacyjne i z hydromasażem, masaże, sauna fińska, sauna na podczerwień, łaźnia rzymska, komora solna, kabina do aromaterapii i zewnętrzna sauna z bali drewnianych.

33

LASEK ELŻBIETY

Największy park Szegedu o powierzchni blisko 15 hektarów znajduje się w dzielnicy Nowy Szeged (Újszeged) w pobliżu mostu Śródmiejskiego (Belvárosi híd). Dzięki zarośla rozciągające się na terenie dzisiejszego parku uporządkował oficer cesarski, pułkownik włoskiego batalionu piechoty, baron Vilmos Reitzenstein i jego żołnierze w roku 1858. Stworzony został widowiskowy ogród barokowy, na którego osi rosną olbrzymie już dziś platany, a trawiaste polany ocieniają wiekowe lipy, dęby i klony. Tu właśnie funkcjonuje mniejsza scena Szegedyńskich Spotkań Teatralnych oraz kilka uniwersyteckich boisk sportowych. Na końcu parku od strony mostu stoi kościół Świętej Elżbiety (Szent Erzsébet templom), obok którego stworzono skwer wypoczynkowy ze zdobiącą go fontanną. Park jest ulubionym terenem treningów biegaczy długodystansowych, triathlonistów, szczypiornistów, znanym także jako miejsce majówek i festiwali gastronomicznych.

34

OGRÓD BOTANICZNY

Po przeniesieniu się Uniwersytetu z Kluża (Kolozsvár) do Szeged w 1922 roku miasto podarowało Uniwersytetowi ziemię rolną o powierzchni 20 mórg w celu utworzenia ogrodu botanicznego. Zagospodarowanie terenu i sadzenie roślin rozpoczął dyrektor-założyciel István Győrfy. Ogród Botaniczny jest po dziś dzień utrzymywany przez Uniwersytet jako zbiór służący kształceniu i działalności doświadczałnej, lecz udostępniony także dla szerokiej publiczności. Ogród w sposób systematyczny ukazuje gatunki o znaczeniu gospodarczym, tak więc rośliny lecznicze i przyprawowe, barwnikowe, włókniste i spożywcze. Bierze także udział w ochronie gatunków chronionych. Ciekawostką ogrodu jest ponad 80 letni lotos indyjski, który w stawie wypełnionym wodą artezyjską znalazł odpowiednie warunki życia i obecnie stanowi największą w Europie Środkowej populację tej rośliny na wolnym powietrzu.

Lövölde utca 42.
+36-62/544-108
www.fuveskert.u-szeged.hu

Otwarte:
 1 Kwiecień - 30 Wrzesień:
 09.00-18.00
 1-31 Październik:
 09.00-17.00
 1 Listopad - 28 Luty:
 09.00-16.00
 1-31 Marzec:
 09.00-17.00

TOURISTIC INFORMATION RENDERING ABOUT SZEGED AND
HUNGARY

(programmes, accommodations, ancient monuments,
museums, natural values)

FREE BROCHURES ABOUT HUNGARY

(in Hungarian and in foreign languages)

SALE OF SZEGED DVD AND TRAVEL BOOKS

HUNGARIAN TOURISM CARD

POSTCARDS, MAPS ABOUT SZEGED

SALE OF CONCERT AND THEATRE TICKETS

BICYCLE RENTAL

ORGANIZING PROGRAMMES IN SZEGED

GUIDED TOURS IN SZEGED

TOURINFORM SZEGED

6720 Szeged, Dugonics tér 2.

Tel.: +36-62/488-699

Tel./Fax: +36-62/488-690

e-mail: szeged@tourinform.hu

www.szegedtourism.hu

IMPRESSZUM

fotók

Papdi Balázs

Iványi Aurél

Vadász Sándor

Szalai Gergely

Fingerprint

reklámügynökség

SZEGED MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Tel.: +36-62/564-364; info@szegedvaros.hu

FRISS HÍREK SZEGEDRŐL

WWW.SZEGED.HU

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK SZEGEDRŐL

WWW.SZEGEDVAROS.HU

SZEGED TURISZTIKAI HONLAPJA

WWW.SZEGEDTOURISM.HU

A kiadványban szereplő adatok hitelességéért
a kiadó nem vállal felelősséget.